

Nr 13

Utlåtande i anledning av motioner angående lagstiftning om obligatoriska avsättningar inom det enskilda skogsbruket till skogsvårdande åtgärder.

Tredje lagutskottet har behandlat två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 378 i första kammaren av herr *Olsson, Erik, m. fl.* samt nr 431 i andra kammaren av herr *Nilsson* i Östersund *m. fl.*

I motionerna, som är likalydande, hemställes, »att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att bestämmelser om obligatoriska avsättningar till skogsvårdande åtgärder inom det enskilda skogsbruket, i enlighet med de riktlinjer som angivas i motionen, måtte införas i vår skogsvårdslagstiftning».

Över motionerna har i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver utlåtanden inhämtats från skogsstyrelsen och arbetsmarknadsstyrelsen. På begäran av utskottet har yttranden därjämte avgivits av Landsorganisationen i Sverige, Sveriges skogsägareförbund och Sveriges skogsägareföreningars riksförbund.

Motionernas huvudsakliga innehåll

Motionärerna framhåller att landets skogsbruk utgör ett väsentligt underlag för befolkningens försörjning och landets ekonomi men att i synnerhet det enskilda skogsbruket, bl. a. till följd av konjunkturskiftningarna ute i världen, företer mycket stora växlingar i fråga om möjligheterna att bereda arbete och utkomst åt den av skogsbruket beroende befolkningen. Under tider av högkonjunktur ger skogsnäringen höga inkomster och goda arbetstillfällen. På grund av avverkningarnas omfattning blir det dock ofta svårt att i en högkonjunktur i behövlig utsträckning utföra skogsvårdsarbeten och andra skogliga förbättringsåtgärder. I mycket ringa utsträckning är det ordnat så att vid högkonjunktur medel avsättes för att vid senare tillfällen, då arbetskraft finns tillgänglig och sysselsättningsstillfällen behöver skapas, användas för investeringsarbeten i skogarna. De avsättningar som särskilt under de senaste åren gjorts till konjunkturutjämningsfonder och investeringsfonder kan till viss del bereda sysselsättning och utkomst. Dessa fonderingsmöjligheter är dock icke tillgängliga för alla kategorier inom skogsbruket och är framför allt inte tillräckliga.

Motionärerna anser det mot bakgrunden härav motiverat att inom skogs-

bruket söka finna utvägar att bättre överbrygga sysselsättningskriser under lågkonjunkturer och samtidigt få ekonomisk grund för utförande av behövliga skogsvårdsarbeten under en konjunkturedgång. Som en möjlig lösning pekar motionärerna på det i Norge tillämpade systemet med skogskulturavgifter och investeringsavgifter, som avsättes i samband med avverkningar. Efter en redogörelse för detta system anför motionärerna bl. a., att fördelarna av en stark ekonomisk grund för skogsvården och därmed en jämnare sysselsättning inom skogsbruket är av så stor betydelse att ett liknande system synes böra införas i Sverige.

Gällande bestämmelser

I vissa hänseenden föreligger enligt gällande rätt skyldighet att erlagga avgift för skogsvårdande åtgärder samt rättighet att avsätta och fondera intäkter av skogsbruk.

Alla skogsägare, oavsett vilken kategori de tillhör, är skyldiga att årligen erlagga en *skogsvårdsavgift*, för närvarande uppgående till 1,25 promille av fastighetens taxeringsvärde för skogsmark och växande skog. Sammanlagt beräknas de inbetalda avgiftsmedlen numera uppgå till 13 miljoner kronor om året, vilket belopp tillföres riksstatsens inkomstsida för att användas som bidrag till finansieringen av skogsvårdsstyrelsernas verksamhet.

Enligt *förordningen den 27 mars 1954 om taxering för inkomst av medel, som insatts å skogskonto*, äger fysisk person, oskift dödsbo eller familjestiftelse avsätta viss del av influtna skogsintäkter på särskilt skogskonto i bank. Sådan avsättning medför uppskov med taxeringen till kommunal och statlig inkomstskatt för beloppet, till dess uttag från kontot äger rum. Rättigheten att åtnjuta uppskov är för varje beskattningsår maximerad till ett belopp motsvarande summan av 60 procent av köpeskillingen för skog, som avyttrats genom upplåtelse av avverkningsrätt, 40 procent av köpeskillingen för avyttrade skogsprodukter och 40 procent av saluvärdet av skogsprodukter, som uttagits för förädling i egen rörelse. Som minimibelopp för insättning gäller 2 000 kronor för ett och samma beskattningsår. Fonderingen är begränsad till en tid av högst 10 år.

Å skogskonto insatta medel behöver icke reserveras för skogsvårdande eller andra särskilda ändamål. Vid utgången av år 1957 uppgick — enligt uppgift av Sveriges skogsägareförbund — summan av inestående medel till 210 miljoner kronor.

Enligt *förordningen den 27 maj 1955 om investeringsfonder för konjunkturutjämning* äger aktiebolag och ekonomiska föreningar viss rätt att skattefritt avsätta medel för framtida investeringsändamål. Avsättning får ske till investeringsfond för skogsbruk med högst 10 procent av den för beskattningsåret redovisade bruttointäkten av skogsbruk och till investeringsfond för rörelse med högst 40 procent av årsvinsten före skatt. Villkor för åtnju-

tande av avdragsrätt vid beskattningen är att ett belopp motsvarande 40 procent av den gjorda avsättningen inbetalas på ett särskilt konto i riksbanken.

Arbetsmarknadsstyrelsen utövar tillsyn över de fonderade medlen och äger besluta att investeringsfond får eller skall tagas i anspråk för sitt ändamål. Beslutet kan vara generellt, dvs. avse samtliga företag eller företag av viss beskaffenhet, eller också gälla visst eller vissa företag. Investeringsfond för skogsbruk får användas för arbeten avsedda att främja skogsbruket, såsom skogsodling och skogsdikning, röjning, hägnad, anläggande av flottleder och vägar, som huvudsakligen avser att direkt tjäna skogsbruket, ävensom uppförande och underhåll av för skogsbruket nödvändiga byggnader.

Fem år efter avsättningen får företaget utan tillstånd förfoga över 30 procent av fondavsättningen för de med fonden avsedda ändamålen. Efter Kungl. Maj:ts medgivande kan investeringsfond för rörelse få tagas i anspråk även för skogsvårdande ändamål.

Vid innevarande års riksdag har beslutats vissa ändringar i lagstiftningen om investeringsfonder, bl. a. av den innebörden att fondmedel skall kunna tagas i anspråk för mera långsiktiga investeringar än enligt nu tillämpad praxis är fallet.

Under beskattningsåren 1955—1957 har till investeringsfond för skogsbruk avsatts tillhoppa omkring 45,2 miljoner kronor.

1955 års skogsvårdsutredning

I ett den 9 juli 1958 dagtecknat betänkande med titeln »Skogsvården på enskilda skogar» (SOU 1958: 30) har 1955 års skogsvårdsutredning bl. a. dryftat olika åtgärder för att öka skogsägarnas självverksamhet beträffande skogsvården. En åtgärd som utredningen behandlar är att efter norskt mönster införa ett system med obligatoriska skogsvårdsavgifter. Utredningen redogör därvid till en början för det norska systemets innebörd och anför härom följande.

I 1932 års »Lov om skogvern» — den norska motsvarigheten till vår skogsvårdslag — föreskrives att skogsägarna skall utge en skogskulturavgift om 2 % av det avverkade virkets värde vid normal leveransplats. Avgiften inbetalas i regel av virkesköparen eller salgsforeningen (skogsägareföreningen). Den insättes på ett för skogsägaren upplagt konto hos herredsskogrådet¹. Efter anmälan om utförda skogsodlings- eller dikningsarbeten får skogsägaren från sitt konto ut belopp motsvarande kostnaden för det utförda arbetet, sedan arbetena kontrollerats av herredsskogmestern. Om kulturarbete motsvarande kulturavgiften ej utföres inom en av skogopsynet fastställd frist,

¹ Tillsynen över de enskilda skogarna i Norge ombesörjes av skogopsynet. Dess lokala organ är fylkesskogråden, vilka närmast svarar mot skogsvårdsstyrelserna i Sverige, och under dessa herredsskogråden, till vilka någon motsvarighet ej finnes hos oss. Hos herredsskogrådet är herredsskogmestern anställd, vilken tjänsteman närmast torde motsvara länsskogvaktaren i Sverige.

kan opsynet låta utföra arbetet för ägarens räkning. Om inga kulturarbeten är behövliga, kan fylkesskogrådet medge att kulturavgift tills vidare ej utkräves. Sedan ett tiotal år uttages i Norge dessutom en investeringsavgift, som f. n. utgår med 10 % av bruttovärdet vid prissättningsplats. Den får brukas till samma arbeten, som ovan angivits, men dessutom till skogsvägar, flottleder, skogskojoj, driftsplaner, ungskogsröjning, bidrag till avlöning åt hjälpeblinkere (stämplingsförrättare hos herredsskogråden) och skogsägareföreningens skogliga rådgivare. Efter särskild prövning kan avgiften få brukas även till andra investerings- och rationaliseringskostnader. Räntorna användes i första hand till administrationskostnader för avgiftssystemet och därefter till främjande av skogsbruket inom de skilda fylkena. Under år 1956 inbetalades i kulturavgift 15 och utbetalades 12,4 milj. kronor. Innestående kulturavgifter utgjorde 45 milj. kronor. Motsvarande siffror för investeringsavgiften var: inbetalda avgifter 73,7, utbetalade avgifter 55,1 och innestående avgifter 116 milj. kronor. Nästan hälften av de utbetalda avgifterna avsåg skogsvägbyggen, medan den andra hälften fördelade sig ungefär lika på skogskojoj, teknisk utrustning, kulturarbeten och övriga användningsområden.

Utredningen har övervägt om ett liknande system bör föreslås för Sveriges vidkommande och yttrar härom följande.

Sannolikt skulle skogsvårdsarbetet i många fall stimuleras av att skogsägaren tvingades avsätta en viss del av skogsinkomsterna för aktuella eller framtida skogskulturarbeten. Skogsvårdsmyndigheternas arbete för att intressera mindre aktiva skogsägare skulle underlättas, om medel för behövliga åtgärder funnes undansatta och bundna just för sådana ändamål. Å andra sidan kan det också tänkas att vissa skogsägare finge den uppfattningen, att deras skyldigheter med avseende på skogskulturarbeten vore begränsad till de belopp, som uttagits genom en kulturavgift. En sådan generell avgift kan nämligen ej gärna sättas så högt, att den täcker de verkliga skogskulturkostnaderna på fastigheter med stora återväxtarbeten och tillskott utöver avsatta kulturavgifter kunde därför bli rätt vanliga. Väsentligare än denna invändning är, att ett system med obligatoriska avgifter kan sägas i viss mån strida emot de grundprinciper om skogsägarnas fostran till ökad ansvarskänsla för skogsproduktionen varpå den svenska skogspolitikens grundas och som våra förslag närmast avsett att ytterligare befästa. I Norge lär avgiftssystemet ha tillkommit på grundvalen av en bred opinion för saken hos skogsägarna själva, i Sverige torde en sådan opinion knappast finnas.

Med hänsyn till det anförda har vi icke funnit anledning föreslå införande av någon form av obligatoriska skogskulturavgifter.

Skogsvårdsutredningens betänkande har under hösten 1958 varit föremål för remissbehandling.

I årets statsverksproposition anför chefen för jordbruksdepartementet under nionde huvudtiteln bl. a. följande (s. 310).

Betänkandet har icke kunnat upptagas till slutlig prövning i samband med utarbetandet av budgetförslagen avseende budgetåret 1959/60. Det är likväl min avsikt att inom kort till Kungl. Maj:t återkomma med resultatet av mina

överbägganden utifrån skogsvårdsutredningens förslag rörande principerna för den skogliga yrkesutbildningens utformning ävensom de i ämnet avgivna remissyttrandena. Vissa andra av utredningen behandlade spörsmål ämnar jag taga ställning till i samband med framläggandet av den tidigare omnämnda särskilda propositionen till årets riksdag angående jordbrukets rationalisering m. m. Återstående utredningsförslag torde böra prövas i anslutning till anslagsäskandena avseende efterföljande budgetår.

Yttranden över motionerna

Skogsstyrelsen åberopar sitt remissyttrande över 1955 års skogsvårdsutrednings betänkande. Styrelsen anförde däri bl. a. följande.

Ett system med obligatoriska kulturavgifter skulle onekligen enligt skogsstyrelsens mening ur åtskilliga synpunkter vara till gagn för skogsbruket och skogsvårdsarbetet i landet. Emellertid synes rent principiellt en tvångsanordning av detta slag mindre tilltalande. Skogsstyrelsen har därför liksom utredningen icke funnit sig böra förorda att en sådan form för avsättning tillgripes. Själva tankegången i avsättningsidén synes emellertid böra tillvaratas, men avsättningen bör bygga på frivillighetens grund. Skogsstyrelsen vill därför föreslå en revidering av bestämmelserna rörande skogskonton (SFS 142/1954) syftande till att tillgodose skogsvårdens intressen på ett bättre sätt än vad fallet är med de nuvarande reglerna. Revisionen skulle närmast avse viss komplettering av insättnings- och uttagningsreglerna enligt följande. För att mindre skogsägare skall i vidgad utsträckning stimuleras till fondering bör minimibeloppet för insättning — nu 2 000 kr. — sänkas. Reglerna för uttag bör tillrättaläggas så, att en del av de insatta medlen förbehålles sådana skogliga underhållsarbeten för vilka avdragsrätt föreligger i beskattningshänseende. Till denna kategori torde få hänföras bl. a. hyggesrensning, sådd, plantering, bränning, markberedning, dikesrensning och övriga icke grundförbättrande arbeten, som ingår i den av skogsvårdslagen reglerade reproduktionsplikten. Hit bör jämväl räknas sådana underhållsarbeten som tidig plantröjning och röjningsgallring i tätväxande, icke avsättningsbar ungskog, vilka f. n. icke lagligen kan avkrävas skogsägarna men ändå är av den allra största betydelse för skogsproduktionens höjande. I den mån sakkunnigt skogligt biträde anlitas för ledande av här ifrågavarande arbeten torde kostnaderna härför få inkluderas i åtgärdskostnaden.

I avvaktan på Kungl. Maj:ts ställningstagande till betänkandet och de däröver avgivna remissyttrandena anser skogsstyrelsen att något initiativ från riksdagens sida i förevarande fråga icke bör tagas.

Arbetsmarknadsstyrelsen anför bl. a. följande.

I yttrande den 7 november 1958 över 1955 års skogsvårdsutrednings betänkande framhöll arbetsmarknadsstyrelsen betydelsen av att olika slag av skogsförbättringsarbeten finns tillgängliga för anvisning av arbetskraft vid sysselsättningsvårigheter.

Under innevarande vinter utföres över hela landet skogsröjningsarbeten

som beredskapsarbete för arbetslösa. Verksamheten bedrivs i skogsstyrelsens regi med bidrag från arbetsmarknadsstyrelsen. Arbetet har huvudsakligen varit förlagt till det mindre, enskilda skogsbruket. Röjningsarbetena har efterhand fått mycket god tillslutning och sysselsatte, då de var som mest omfattande under december månad, ca 1 200 man. Till detta resultat torde ha medverkat att markägarna kommit i åtnjutande av visst statsbidrag, vilket eljest icke utgår vid utförande av skogsröjningsarbete. En viss återhållsamhet från skogsägarnas sida av ekonomiska skäl har dock förmärkts. Om i detta läge vinstmedel från gynnsammare konjunkturperioder funnits avsätta inom det mindre, enskilda skogsbruket, torde detta ha inneburit ökade möjligheter att genom utförande av skogsförbättringsåtgärder bereda bl. a. arbetslösa skogsarbetare sysselsättning.

I syfte att i rådande konjunkturläge stimulera till sysselsättningsskapande investeringar inom skogsbruket har arbetsmarknadsstyrelsen beslutat att investeringsfond för skogsbruk får tagas i anspråk för sitt ändamål för under tiden den 15 juli 1958—30 juni 1960 nedlagda kostnader.

Friställningen av skogsarbetskraft i ett ogynnsamt konjunkturläge torde hänföra sig icke blott till att avverkningskvantiteterna minskar utan även till att skogsbruket vid vikande priser söker compensation genom att i ökad omfattning förlägga avverkningarna till mindre arbetskrävande områden, dvs. till grövre dimensioner och goda avsättningslägen. Å andra sidan får vid ett gynnsamt prisläge även dåliga bestånd i dåliga avsättningslägen ett rotvärde, som lockar markägarna till avverkningar. Arbetskraftsbehovet ökar därigenom i större utsträckning än avverkningskvantiteterna, vilket kan medföra en översysselsättning, som visat sig icke vara till gagn för skogsbrukets arbetsmarknad. Sysselsättningsutjämnande åtgärder synes således även böra omfatta avverkningspolitiken.

Styrelsens yttrande utmynnar i den slutsatsen att avsättningar till skogsvårdande åtgärder inom det enskilda skogsbruket torde vara av värde för överbryggande av konjunkturbetingade sysselsättningssvårigheter inom skogsnäringen. Obligatoriska föreskrifter härom bör dock enligt styrelsens mening icke införas utan att närmare utredning föreligger.

Landsorganisationen tillstyrker motionerna och åberopar vad landsorganisationen i denna fråga anförde i sitt yttrande över 1955 års skogsvårdsutrednings betänkande. Yttrandet innehöll bl. a. följande.

Ägare av skog har under efterkrigsåren skördat *mycket* stora vinster genom den exceptionella prisuppgången på skogsprodukter. Man torde kunna förutsätta att skogsbrukets lönsamhet även i fortsättningen under alla förhållanden skall medge tillräckliga investeringar i skogsvård. Det vore under sådana förhållanden inte orimligt att begära att skogsägarna satte undan en del av dessa vinster för åtgärder ägnade att trygga och bredda den framtida råvarubasen. Så sker, såsom också utredningen framhållit, för närvarande i Norge. Utredningen har emellertid enligt LO:s mening utan bärande skäl avvisat en sådan tanke. För att verkligen få till stånd den förbättrade skogsvård på självverksamhetens grund som utredningen syftar till, är det såsom redan flera gånger framhållits utan tvekan nödvändigt med betydligt starkare drivkrafter än utredningen tänkt sig. Den har vidare föreslagit att den nuva-

rande skogsvårdsavgiften successivt skall avvecklas under en 10-årsperiod och att taxorna för skogsvårdsstyrelsernas service till skogsägarna i motsvarande mån skall höjas till självkostnadspris. Motiveringen är att de medel som insamlas genom ifrågavarande avgift endast kommer det mindre skogsbruket till godo medan alla skogsägare måste betala den och att den nuvarande taxesättningen diskriminerar mot skogsägareföreningarnas serviceverksamhet, särskilt till skogsbruksområdena, och därigenom försvårar bildandet av dessa. LO kan emellertid tillstyrka denna omläggning endast under förutsättning att andra incitament skapas för att vidmakthålla och förbättra skogsvården inom privatskogsbruket. Den lämpligaste formen torde därvid vara att viss del av likviderna för skogsprodukter avsättes på individuella konton för investeringar i skogen i linje med det norska systemet, även om en så hög procentsats inte synes behöva tillämpas. Erfarenheten har ju visat att tämligen stora belopp på ena eller andra sättet måste finnas tillgängliga ifall man skall kunna få skogsägarna att intressera sig för skogsvård i erforderlig omfattning.

Sveriges skogsägareförbund förklarar att förbundet i princip instämmer i skogsvårdsutredningens uppfattning att någon motsvarighet till det norska avgiftssystemet icke bör införas i Sverige. Efter en redogörelse för nuvarande bestämmelser rörande skogsvårdsavgift samt avsättningar å skogskonto och å investeringsfond för skogsbruk anför förbundet bl. a. följande.

Skogsvårdsavgiften avsågs ursprungligen för skogsvårdsstyrelsernas verksamhet i respektive län. Så som avgiften sedermera utformats måste den emellertid betraktas som en skogsbruket pålagd särbeskattning, vartill motsvarighet icke torde finnas i något annat land. Skogsbruket står samlat bakom kravet på att denna extra pålaga på en för landet viktig näring med det snaraste undanröjs.

Även om en del av skogskonto-medlen torde ha förbrukats utanför skogsbrukets ram har systemet med avsättningar på skogskonto onekligen bidragit till att mera pengar reserverats för skogsvård på gods- och bondeskogarna. Skogskonto-systemet bygger helt på frivilliga avsättningar från skogsintäkterna. Den omfattning, i vilken skogsägarna utnyttjat kontot, synes förbundet utvisa att systemet är lämpligt och väl avvägt, varför det icke utan starkt vägande skäl bör frångås eller väsentligt rubbas. Enligt förbundets bestämda mening måste under alla förhållanden frivilligheten bibehållas som den grundläggande principen i systemet.

Reglerna för investeringsfond föreskriva att medlen skola användas för skogsbrukets ändamål enligt vissa tämligen restriktiva bestämmelser. Detta torde närmast vara orsaken till att skogsbolagen icke i större utsträckning begagnat sig av denna möjlighet till fondavsättning. Förbundet finner därför anledning ifrågasätta, om det icke i detta sammanhang vore ändamålsenligt att i vissa avseenden lindra fondbestämmelserna i syfte att befordra avsättningar till fonden och därigenom mera effektivt främja skogsvården och selsättningen inom även det enskilda större skogsbruket.

Även *Sveriges skogsägareföreningars riksförbund* åberopar vad förbundet i förevarande hänseende anfört i yttrande över skogsvårdsutredningens betänkande.

Riksförbundet anser det i hög grad glädjande, att utredningen tror på skogsägarnas vilja och förmåga att ekonomiskt fullfölja ett önskvärt och ändamålsenligt skogsvårdsprogram utan lagstadgade avsättningar. Den på sina håll inom föreningsrörelsen med fördel tillämpade frivilliga avsättningen av medel för skogsvårdskostnader står givetvis allttjämt i detta sammanhang att rekommendera.

Med hänsyn till denna ståndpunkt och då enligt förbundets mening frågan bör behandlas i sammanhang med 1955 års skogsvårdsutrednings övriga förslag avstyrker förbundet motionerna.

Utskottet

Motionärerna framhåller bl. a. att man — mot bakgrunden av den sysselsättningskris som för närvarande råder inom skogsbruket — måste konstatera att de enskilda skogsägarnas ekonomiska beredskap för att möta ett försämrat sysselsättningsläge och i ett sådant läge bekosta önskvärda investeringar är synnerligen bristfällig. Visserligen kan avsättningar till förefintliga konjunkturutmattningsfonder till viss del bereda sysselsättning och utkomst. Dessa fonderingsmöjligheter står dock icke öppna för alla skogsägarkategorier och är framför allt inte tillräckliga. Motionärerna finner det därför motiverat att man söker finna medel att bättre överbrygga sysselsättningskriser inom skogsbruket under lågkonjunkturer och samtidigt skapa en ekonomisk grund för utförandet av behövliga skogsvårdsarbeten under en konjunkturunedgång. De uttalar sympatier för det i Norge tillämpade systemet med obligatoriska skogskulturavgifter och anser att fördelarna med en stark ekonomisk grund för skogsvården och därmed för en jämnare sysselsättning inom skogsbruket är så stora att ett liknande avgiftssystem bör införas i vårt land.

Utskottet har full förståelse för att motionärerna velat ge uttryck för den oro, som den rådande konjunkturavmattningen inom skogsbruket skapat i sådana bygder, som är beroende av att sysselsättningen inom skogsbruket kan hållas på en hög och jämn nivå. Det är naturligt att man i ett sådant läge söker finna vägar att för framtiden motverka de svårigheter, som en konjunkturunedgång kan föranleda. Motionärernas förslag i detta syfte innebär att man genom skyldighet för de enskilda skogsägarna att avsätta pengar under normala tider skall skapa ekonomiska förutsättningar för sysselsättningsfrämjande skogsvårdsarbeten under sämre konjunkturförhållanden.

Som utskottet uppfattat motionärerna torde emellertid deras förslag icke endast böra ses från sysselsättningspolitisk synpunkt utan även som ett uttryck för omsorgen om skogsvården inom det enskilda skogsbruket. Enligt utskottets mening är visserligen ansvaret och intresset för en rationell skogs-skötsel numera i ständig tillväxt bland skogsägare av alla kategorier. Åtskilligt torde likväl återstå att göra, innan skogsvården överallt förts upp till en

tillfredsställande nivå. Det är icke okänt att på sina håll allvarliga missförhållanden råder. En betänkelig utveckling i detta sammanhang är den allt vanligare tendensen att skogsfastigheter bibehålles oskiftade efter ägarnas frånfålle och utnyttjas närmast som en inkomstkälla av dödsbodelägare, som är bosatta och verksamma på andra orter. Även om det också här finns undantag, är det nog vanligen så att dessa ägare icke har samma intresse för skogens vård och rationella skötsel som den, som bor på sin gård.

Som motionärerna själva påpekat är deras tanke på obligatoriska skogskulturavgifter icke ny. 1955 års skogsvårdsutredning har i sitt år 1958 framlagda betänkande om skogsvården på enskilda skogar även behandlat frågan om införande av avgiftsskyldighet enligt norskt mönster som ett medel att intensifiera skogsägarnas självverksamhet på skogsvårdens område. Utredningen, som föreslagit en rad andra åtgärder i nämnda syfte, har visserligen ansett att ett system med obligatoriska avgifter skulle medföra vissa fördelar men har likväl icke funnit anledning föreslå införandet av ett sådant system. Skälen härtill är huvudsakligen dels att vissa skogsägare kunde få den uppfattningen att deras skyldigheter med avseende på skogskulturarbeten vore begränsade till de belopp, som uttagits i form av avgift, och dels att ett system med obligatoriska avgifter kunde sägas i viss mån strida mot den för svensk skogspolitik grundläggande principen om skogsägarnas fostran till ökad ansvarskänsla för skogsproduktionen.

De myndigheter och organisationer som yttrat sig över motionerna är överens om att själva avsättningsidén är värd att taga fasta på. Däremot går meningarna isär i fråga om medlen att förverkliga denna idé. Under det att landsorganisationen anser att endast obligatoriska avgifter kan ge önskat resultat, menar skogsägarnas egna organisationer att frivilligheten bör vara en grundläggande princip. Även arbetsmarknadsstyrelsen och skogsstyrelsen synes tveka inför tanken på obligatoriska avgifter. Arbetsmarknadsstyrelsen förordar närmare utredning, innan ett sådant steg tages, och skogsstyrelsen anvisar vissa utvägar att genom en revidering av bestämmelserna om skogskonton stimulera till ökade avsättningar för skogsvårdande ändamål på frivillighetens grund.

Enligt utskottets mening är det en riktig och värdefull tanke — från såväl skogsvårdande som sysselsättningspolitiska synpunkter — att under normala tider medel fonderas för att skapa ekonomisk grundval för skogsförbättrande arbeten under sämre tider. Denna tanke är delvis förverkligad genom de existerande formerna för avsättningar på skogskonton och till investeringsfonder för konjunkturutjämning. Dessa avsättningsmöjligheter bygger helt på frivillighet. Säkerligen skulle en del fördelar stå att vinna genom en utbyggnad av dessa redan förefintliga fonderingsmöjligheter i syfte att stimulera till ökade avsättningar. En tänkbar väg i denna riktning har anvisats av skogsstyrelsen i dess remissyttrande.

Otvivelaktigt kan vissa skäl åberopas till stöd för ett obligatoriskt avgiftssystem efter norsk modell. Men att ett sådant system inger betänkligheter av både principiell och praktisk art framgår icke minst av skogsvårdsutredningens betänkande samt arbetsmarknadsstyrelsens och skogsstyrelsens till utskottet avgivna remissyttranden. För att bilden skall bli helt rättvisande bör måhända framhållas att utredningen tydligen grundat sitt ställningstagande enbart på skogsvårdssynpunkter och icke — liksom motionärerna — dessutom på sysselsättningspolitiska överväganden.

Utskottet anser sig emellertid sakna anledning att nu taga ställning till frågan om ett obligatoriskt avgiftssystem. Som framgått av den tidigare redogörelsen är skogsvårdsutredningens betänkande och de däröver avgivna remissyttrandena föremål för övervägande inom Kungl. Maj:ts kansli. Det torde kunna förväntas att Kungl. Maj:t därvid även kommer att taga ståndpunkt till den av utredningen dryftade — ehuru avvisade — tanken på obligatoriska skogskulturavgifter. Vid sådant förhållande anser utskottet att motionerna icke bör leda till någon åtgärd från riksdagens sida.

På grund av vad ovan anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motioner, I: 378 och II: 431, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 2 april 1959

På tredje lagutskottets vägnar:

HUGO OSVALD

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Osvald, Grym, Göran Karlsson, Georg Carlsson, Kristiansson, Ebbe Ohlsson, Alexanderson och Åke Larsson;

från andra kammaren: herrar Levin, von Seth*, fru Torbrink, herrar Persson i Tandö, Nyberg, Jansson i Benestad, Wachtmeister och fru Lindberg.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.